

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОРГАНІЗАЦІЯ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ ТА ІНШИХ НЕВІДКЛАДНИХ РОБІТ»

(назва навчальної дисципліни)

циклу професійної (обов'язкової) підготовки

(обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)

за освітньою освітньо-професійною програмою «Цивільний захист»

(назва освітньої програми)

підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

(найменування освітнього ступеня)

у галузі знань 26 «Цивільна безпека»

(код та найменування галузі знань)

за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»

(код та найменування спеціальності)

Рекомендовано кафедрою організації
та технічного забезпечення аварійно-
рятувальних робіт на 2024- 2025
навчальний рік.

Протокол від «19» серпня 2024 року
№ 1.

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Організація аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт»

2024 рік

Загальна інформація про дисципліну

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни направлені на формування у здобувачів вищої освіти (далі – здобувачів) необхідного рівня знань та умінь з питань проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Даний курс передбачає теоретичне і практичне оволодіння необхідними способами та технологіями проведення пошуково-рятувальних робіт, набуття навичок щодо визначення необхідних засобів для забезпечення їх проведення, дотримання правил безпеки праці під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

Загальна інформація	Коломієць Валерій Станіславович, викладач кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт факультету цивільного захисту
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет 5К. Робочий номер телефону – (067)3178400
E-mail	kolomiiets@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	- дослідження форм і способів взаємодії аварійно-рятувальних формувань з іншими силами ЦЗ під час ліквідації наслідків НС; - дослідження прийомів і способів ведення оперативних дій підрозділами цивільного захисту в різних умовах
Професійні здібності*	- професійні знання і значний досвід роботи в органах управління і пожежно-рятувальних підрозділах; - курс професійно-технічної підготовки за робітничою спеціальністю «Пожежний-рятувальник»;
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1. Коломієць В. С. Організація гасіння пожеж у сільських населених пунктах та природних екосистемах в умовах бойових дій. Об'єднання теорії та практики – запорука підвищення готовності оперативно-рятувальних підрозділів до виконання дій за призначенням. Матеріали круглого столу. – Харків: Національний університет цивільного захисту України, 27 жовтня 2023. – 178 с. с.65-66 2. Коломієць В.С. Проведення аварійно-рятувальних робіт в завалах зруйнованих будівель та споруд. Problems of Emergency Situations: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Харків : Національний університет цивільного

	<p>захисту України, 2023. 464 с. С. 244-245.</p> <p>3. Коломієць В.С., Даценко Р.С., Лисенко К.В. Особливості ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (небезпечних подій), пов'язаних із дорожньо-транспортними пригодами з автомобілями з електричною (гібридною електричною) системою приводу. Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, реагування та ліквідація їх наслідків. Матеріали круглого столу (вебінару). – Харків: Національний університет цивільного захисту України, 29 лютого 2024. – 239 с. С. 93-94</p> <p>4. Коломієць В.С. Особливості організації гасіння пожеж у природних екосистемах в умовах бойових дій на прифронтових територіях Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (Україна, м. Харків, 30 травня 2024 року). – Х.: Національна академія Національної гвардії України, 2024. – 129 с. С. 32-33</p> <p>5. Коломієць В.С. Можливості застосування безпілотних літальних апаратів в рамках діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції з нагоди відзначення Дня науки-2024 в Україні «Актуальність та особливості наукових досліджень в умовах воєнного стану» (м. Київ, 22 травня 2024 року). Київ: ДНДІ МВС України, 2024. 481 с. С. 304-306</p>
--	--

Заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 16.00 до 17.00 в кабінеті 5К (вул. Онопрієнка, 8). В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти необхідного рівня знань та умінь з питань організації аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	Професійна обов'язкова	Професійна обов'язкова

Рік підготовки	4-й рік підготовки	
Семестр	7-й	7-й
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	4	4
- кількість модулів	1	1
- загальна кількість годин	120	120
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	20	12
- практичні заняття (годин)	30	2
- семінарські заняття (годин)	10	-
- лабораторні заняття (годин)	-	-
- курсовий проект (робота) (годин)	-	-
- інші види занять (годин)	-	-
- самостійна робота (годин)	50	96
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	10	10
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	екзамен	екзамен

Передумовами для вивчення дисципліни є раніше здобуті результати навчання за ОК «Стійкість будівель і споруд в умовах надзвичайних ситуацій», «Інженерний захист населення та територій», «Рятувальна та загальна фізична підготовка», «Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій та гасіння пожеж».

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Цивільний захист», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
- демонструвати вміння щодо проведення заходів з ліквідування надзвичайних ситуацій та їх наслідків, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт	ПРН-20
- знати тактико-технічні характеристики нових зразків аварійно-рятувальної, протипожежної та інженерної техніки, обладнання та інструменту та мати навички їх застосування при ліквідації надзвичайних ситуацій	ПРН-31
Дисциплінарні результати навчання	ДРН
- демонструвати вміння із застосування необхідних способів і технологій проведення пошуково-рятувальних робіт	ДРН-1

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК, КД
– здатність до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у разі їх виникнення.	К22
– здатність до опанування нових зразків аварійно-рятувальної, протипожежної та інженерної техніки, обладнання та інструменту.	К33
– здатність до управління пожежно-рятувальним підрозділом у складі караулу під час ліквідації пожеж та інших надзвичайних ситуацій	К34
Очікувані компетентності з дисципліни	КД
– здатність обирати раціональний спосіб дій під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт	КД -1

Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Основи проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт

Тема 1. Загальні засади діяльності аварійно-рятувальних служб.

Класифікація, склад та завдання аварійно-рятувальних служб. Сфера діяльності аварійно-рятувальних служб, створених на професійній основі.

Повноваження аварійно-рятувальних служб. Статут державної аварійно-рятувальної служби.

Тема 2. Кваліфікаційні вимоги до рятувальників.

Загальні засади організації атестації аварійно-рятувальних служб і рятувальників. Атестація аварійно-рятувальних служб. Атестація рятувальників. Ведення реєстру атестованих аварійно-рятувальних служб.

Вимоги до порядку перевірки знань, правил, норм, інструкцій з ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, гасіння пожеж, а також вимоги до відповідних вольових та психофізіологічних якостей, фізичної підготовки та витривалості, спеціальних знань і навичок рятувальників

Тема 3. Основні етапи аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт

Зміст аварійно-рятувальних та інші невідкладних робіт. Загальний порядок проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. Загальний порядок дій керівника органу управління (підрозділу) ОРС ЦЗ під час організації і проведення АРІНР.

Тема 4. Основи виживання та життєдіяльності рятувальників. Орієнтування на місцевості.

Основи виживання та життєдіяльності рятувальників. Сигнали про місцезнаходження рятувальної групи. Організація табору. Орієнтування на місцевості. Основні способи визначення відстані до недоступного предмета.

Тема 5. Пересування рятувальників в зоні проведення пошуково-рятувальних робіт.

Загальні правила пересування рятувальників в зоні проведення пошуково-рятувальних робіт. Пересування рятувальників по пересіченій місцевості, в умовах завалів, у стиснених умовах, по снігу, по льоду, по болотах, у лавинонебезпечній зоні, у печерах. Подолання водних перешкод.

Тема 6 Транспортування постраждалих.

Основні етапи та правила транспортування. Способи транспортування. Транспортування постраждалих в різних умовах. Вибір способу транспортування в залежності від травми постраждалого. Засоби транспортування.

Тема 7. Розвідка зони НС.

Задачі розвідки. Види розвідки. Особливості організації, способи та засоби розвідки в зоні НС.

Тема 8. Організація та проведення пошуку постраждалих.

Завдання пошуку. Способи пошуку постраждалих. Вимоги до організації рятування людей. Деблокування постраждалих.

Організація проведення пошуково-рятувальних робіт в зоні НС. Типові організаційні схеми проведення пошуково-рятувальних робіт.

Тема 9 Прийоми і способи застосування засобів механізації АРНР

Класифікація аварійно-рятувального інструменту за ознакою «операція». Застосування аварійно-рятувального переносного інструменту із механічним (гідравлічним, електричним, пневматичним) приводом. Підготовка інструменту до роботи та виконання окремих операцій, комплексу операцій під час АРНР.

Тема 10 Зміст невідкладних аварійно-відновлювальних робіт

Невідкладні аварійно-відновлювальні роботи: мета, зміст, порядок проведення. Дії аварійно-відновлювальних формувань (АВФ) по усуненню аварій на комунально-енергетичних мережах і технологічних лініях. Виявлення і відключення ушкоджених ділянок комунально-енергетичних мереж об'єкта.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма	
	Кількість годин	
	усього	у тому числі

		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота
7- й семестр						
Модуль 1 Основи проведення пошуково-рятувальних робіт.						
Тема 1. Загальні засади діяльності аварійно-рятувальних служб.	10	2	2	0	6	0
Тема 2. Кваліфікаційні вимоги до рятувальників.	10	2	2	0	6	0
Тема 3. Основні етапи аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт	10	2	2	0	6	0
Тема 4. Основи виживання та життєдіяльності рятувальників. Орієнтування на місцевості.	12	2	4	0	6	0
Тема 5. Пересування рятувальників в зоні проведення пошуково-рятувальних робіт.	10	2	2	0	6	0
Тема 6. Транспортування постраждалих.	14	2	6	0	6	0
Тема 7. Розвідка зони НС.	10	2	2	0	6	0
Тема 8. Організація та проведення пошуку постраждалих.	12	2	4	0	6	0
Тема 9. Прийоми і способи застосування засобів механізації АРНР.	24	2	14	0	8	0
Тема 10. Зміст	8	2			4	2

невідкладних аварійно-відновлювальних робіт						
Разом	120	20	38	0	60	2

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота
7- й семестр						
Модуль 1 Основи проведення пошуково-рятувальних робіт.						
Тема 1. Загальні засади діяльності аварійно-рятувальних служб.	10	-	-	0	10	0
Тема 2. Кваліфікаційні вимоги до рятувальників.	10	-	-	0	10	0
Тема 3. Основні етапи аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт	12	2	-	0	10	0
Тема 4. Основи виживання та життєдіяльності рятувальників. Орієнтування на місцевості.	12	2	-	0	12	0
Тема 5. Пересування рятувальників в зоні проведення пошуково-рятувальних робіт.	10	-	-	0	10	0
Тема 6. Транспортування постраждалих.	10	2	-	0	10	0
Тема 7. Розвідка зони НС.	14	2	-	0	12	0
Тема 8. Організація та	14	2	-	0	12	0

проведення пошуку постраждалих.						
Тема 9. Прийоми і способи застосування засобів механізації АРНР.	18	2	2	0	14	0
Тема 10. Зміст невідкладних аварійно-відновлювальних робіт	8	-	-	-	6	-
Разом	120	12	2	0	106	0

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Загальні засади діяльності аварійно-рятувальних служб	2
2.	Тема 2. Кваліфікаційні вимоги до рятувальників	2
3.	Тема 3. Мета та зміст аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт	2
4.	Тема 5. Пересування рятувальників в зоні проведення пошуково-рятувальних робіт	2
5.	Тема 7. Розвідка зони НС	2
	Разом	10

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 4. Організація життєдіяльності рятувальників в умовах природного середовища	4
2.	Тема 6. Транспортування постраждалих	6
3.	Тема 8. Проведення пошуку постраждалих в різних умовах	4
4.	Тема 9. Робота з гідравлічним інструментом	4
5.	Тема 9. Робота з пневматичним інструментом	4
6.	Тема 9. Виконання комплексу операцій із застосуванням аварійно-рятувального переносного інструменту із механічним (гідравлічним, електричним, пневматичним) приводом	6
7.	Тема 10. Модульна контрольна робота.	2
	Разом	30

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань:

1. Загальні засади діяльності спеціалізованих аварійно-рятувальних служб.
2. Кваліфікаційні вимоги до рятувальників спеціалізованих аварійно-рятувальних служб.
3. Спеціальні роботи під час ліквідації наслідків НС.
4. Основи виживання та життєдіяльності рятувальників в умовах

лісистій місцевості.

5. Орієнтування на місцевості. Визначення азимуту. Поняття про рекогносцировку.

6. Пересування рятувальників в зоні проведення пошуково-рятувальних робіт. Сучасні засоби механізації.

7. Транспортування постраждалих. Сучасні засоби іммобілізації постраждалого.

8. Розвідка зони НС. Особливості залучення авіації до розвідки зони НС.

9. Організація та проведення пошуку постраждалих. Сучасні пристрої пошуку.

10. Прийоми і способи застосування засобів механізації АРНР.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, стандартизовані тести; виконання розрахункових робіт; реферати; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; презентації та виступи на наукових заходах; завдання на навчальному полігоні.

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, практичних вправ, контрольної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять	
I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	10	0,5	5
	семінарські заняття	5	2	10
	практичні заняття	5	5	25
	за результатами виконання контрольних (модульних) робіт (модульний	1	20	20

	контроль)			
Разом за поточний контроль				60
II. Індивідуальні завдання (науково-дослідне)				10
III. Підсумковий контроль (екзамен)				40
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Поточний контроль.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на заняттях (оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів):

5 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни, граматично і стилістично без помилок оформлений звітний матеріал;

4 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

3 бали – завдання виконане частково, у звіті допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

1-2 бали – завдання виконане частково, у звіті допущені значні граматичні чи стилістичні помилки;

0 балів – завдання не виконане.

Модульний контроль.

У процесі вивчення дисципліни здобувачі виконують контрольну роботу. Контрольна робота передбачає перевірку знань здобувачів, які вони отримали на протязі вивчення модулю, та умінь використовувати їх у подальшій практичній діяльності. Модульна контрольна робота проводиться шляхом письмового (тестового) опитування і містить теоретичні питання в обсязі тем, що вивчаються на протязі модулю. Відповідь оцінюється за результатами написання кожного питання окремо із розрахунку максимально допустимих балів за кожне питання. Загальна оцінка та кількість балів визначаються за методикою визначеною в методичних матеріалах для проведення контрольної роботи.

Остаточна оцінка за модуль складається з оцінки за контрольну роботу і підсумкової оцінки за семінарські і практичні заняття.

Індивідуальні завдання.

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи здобувачів (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

10 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;

9 балів – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні помилки;

8 балів – робота виконана майже на 90% від загального обсягу;

7 балів – обсяг виконаних завдань становить від 80% до 89% від загального обсягу;

6 балів – здобувач виконав лише від 70% до 79% від загального обсягу;

5 балів – обсяг виконаної роботи становить від 50% до 69% від загального обсягу;

4 бали – виконана частина роботи складає від 40% до 49% від загального обсягу;

3 бали – складає від 20% до 39% від загального обсягу;

2 бали – обсяг виконаних завдань складає від 10% до 19% від загального обсягу;

1 бал – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу;

0 балів – завдання передбачене на індивідуальну самостійну роботу здобувачем не виконане.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу, вміння публічно чи письмово представити звітний матеріал. Відповідні бали за індивідуальне завдання враховуються під час визначення загальної суми балів за види навчальної діяльності.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Екзамен проводиться шляхом усного опитування і складається з теоретичної і практичної частин. Теоретична частина містить два питання в обсязі тем, що вивчаються на протязі семестру (по одному з кожного модулю). Практична частина містить прикладне завдання в обсязі тем, що вивчаються на протязі семестру.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Класифікація, склад та завдання аварійно-рятувальних служб.
2. Повноваження аварійно-рятувальних служб.
3. Статут державної аварійно-рятувальної служби.
4. Загальні засади організації атестації аварійно-рятувальних служб і рятувальників.
5. Вимоги до порядку перевірки знань, правил, норм, інструкцій з ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, гасіння пожеж, а також вимоги до відповідних вольових та психофізіологічних якостей, фізичної підготовки та витривалості, спеціальних знань і навичок рятувальників.
6. Зміст аварійно-рятувальних та інші невідкладних робіт. Загальний порядок проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.
7. Загальний порядок дій керівника органу управління (підрозділу) ОРС ЦЗ під час організації і проведення АРІНР.
8. Сигнали про місцезнаходження рятувальної групи. Організація табору.
9. Орієнтування на місцевості.
10. Основні способи визначення відстані до недоступного предмета.

11. Загальні правила пересування рятувальників в зоні проведення пошуково-рятувальних робіт.
12. Пересування рятувальників по пересіченій місцевості.
13. Пересування рятувальників в умовах завалів.
14. Пересування рятувальників у стиснених умовах.
15. Пересування рятувальників по снігу, по льоду, у лавинонебезпечній зоні.
16. Пересування рятувальників по болотах.
17. Способи подолання водних перешкод.
18. Основні етапи та правила транспортування постраждалого.
19. Основні способи та засоби транспортування постраждалих.
20. Задачі розвідки зони НС. Види розвідки.
21. Особливості організації хімічної розвідки в зоні НС
22. Особливості організації радіаційної розвідки в зоні НС.
23. Організація та проведення пошуку постраждалих.
24. Класифікація аварійно-рятувального інструменту за ознакою «операція».
25. Основні правила роботи з гідравлічним інструментом.
26. Основні правила роботи з пневматичним інструментом. Розрахунок вантажо-під'ємності пневматичних подушок.
27. Основні правила роботи з електростанцією, електричним інструментом та засобами освітлення. Перевірки відповідності сумарної потужності споживачів з номінальною електрогенератора.
28. Зміст невідкладних аварійно-відновлювальних робіт.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, не допускаються на заняття, якщо розпочато розгляд прикладних навчальних питань).
3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.
4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Неклонський І.М. Застосування методів лінійного програмування при моделюванні аварійно-рятувальних робіт. Теорія і практика гасіння пожеж та ліквідації надзвичайних ситуацій: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції. Черкаси: Черкаський інститут пожежної безпеки ім. героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України,

2019. С. 46–48.

2. Неклонський І.М. Математична модель оцінювання прогнозованих параметрів небезпечних впливів хімічних аварій під час аварійного прогнозування. Проблеми надзвичайних ситуацій. 2017. Вип. 26. С. 102–107.

3. Кодекс цивільного захисту України. Закон України від 02.10.2012 р. №5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>

4. Про затвердження Порядку атестації аварійно-рятувальних служб і рятувальників: постанова Кабінету Міністрів України від 13 листопада 2013 р. № 828.

5. Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту: Наказ МВС України від 26.04.2018 р. № 340. (бібліотека НУЦЗ України).

6. Методичні рекомендації щодо застосування кінологічних підрозділів ДСНС України під час проведення пошуково-рятувальних робіт: Наказ ДСНС України 17.09.2014 № 527. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527388-14#Text>

7. Організація аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. Конспект лекцій. Укладачі: В.А.Гузенко, О.І.Камардаш, І.М.Неклонський, В.О.Самарін. Х.: НУЦЗ України, 2010. (електронна бібліотека НУЦЗ України).

8. Організація аварійно-рятувальних робіт: курс лекцій / В.Г. Аветисян, І.М. Грицина, В.В. Тригуб, К.М. Остапов. Х.: НУЦЗУ, 2017. (електронна бібліотека НУЦЗ України).

9. Ручний механізований аварійно-рятувальний інструмент: навчальний посібник / В.М. Гвоздь, О.С. Дубенець, В.А. Сербін, А.В. Клепча, А.О. Оліцький. Черкаси: УДСНС у Черкаській області, 2017. 142 с. URL: <https://www.calameo.com/books/003851380c3667568928c>

10. Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України. Наказ МНС України 07.05.2007 р. № 312. (електронна бібліотека НУЦЗ України).

11. Рятувальні роботи при надзвичайних ситуаціях. Частина 1: Навчальний посібник / Аветисян В.Г., Сенчихін Ю.М., Тригуб В.В., Кулаков С.В., Куліш Ю.О., Александров В.Л., Адаменко М.І. К: Основа, 2006. – 360 с. (електронна бібліотека НУЦЗ України).

12. В.Г. Аветисян, Ю.О. Куліш. Організація аварійно-рятувальних робіт при дорожньо-транспортних аваріях. Практичний посібник. Харків.: АЦЗУ МНС України, 2004. 44 с. (електронна бібліотека НУЦЗ України).

13. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т. 9. Аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи. За загальною редакцією О.М. Євдіна. Київ, 2012. 476 с.

14. Kachur, T. Development of the effective information and analytical support of the OSH management system / O. Kruzhilko, V. Maystrenko, V. Kalinchuk, Y. Polukarov, L. Mitiuk, N. Bilotserkivska, L. Borysova, T. Kachur // Journal of Achievements in Materials and Manufacturing Engineering, 2020, 99(2), С. 72–84. (електронна бібліотека НУЦЗ України).

Інформаційні ресурси

1. <https://dsns.gov.ua>

2. <https://ns-plus.com.ua>

Розробник(и):

Викладач кафедри організації
та технічного забезпечення
аварійно-рятувальних робіт
факультету цивільного захисту

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Valeriy Kolomyets', written in a cursive style.

Валерій КОЛОМІЄЦЬ